

درس دهم

امنی و پیشگیری

ما باید از مصیبت درس بگیریم و با پندگیری و عبرت‌گیری از بلاهای گذشته، آینده خود را آن‌چنان بسازیم که هم از حوادث آینده جلوگیری کنیم؛ هم مشکلاتی که بر اثر حادثه پیش آمده، تا آنجایی که ممکن است، جبران کنیم؛ و هم دستاوردهای جدیدی به دست آوریم. این، نگاه مثبت و اسلامی است.

بیانات مقام معظم رهبری

۸۴/۲/۱۳

حادثه خبر نمی کند

تصاویر زیر و یا فیلمی را که ملاحظه می کنید، چند حادثه از صدها حادثه ای است که در جهان اتفاق می افتد و تلفات و ضایعه انسانی و خسارات مالی بر جای می گذارد که مطابق بررسی های صورت گرفته احتمال وقوع آن در کشور ما نیز می باشد.

- ۱- حوادث فیلم یا تصاویر بالا را از جوانب مختلف در گروه خود بررسی و تشریح کنید.
- ۲- برای جلوگیری از خسارت های احتمالی جانی و مالی، اقدامات ایمنی و پیشگیرانه حوادث فیلم یا تصاویر را بعد از مراجعه به منابع گوناگون پیشنهاد کنید.

نگذشت که سیلاب عظیمی رودخانه را گل آلود کرد و تخته سنگی که من تا چند لحظه پیش روی آن بودم را در بر گرفت. فضای زیادی از کنار رودخانه را آب فرا گرفت و قطره‌های باران نیز شروع به باریدن کرد. من دیدم که آن خانواده با فریاد سریع به طرف بلندی می‌روند ولی سبید و بخشی از اثاثیه شان سیلاب با خود برد و آنها خیلی شانس آوردند که...

اگر شما در چنین موقعیتی قرار می‌گرفتید چه واکنشی از خود نشان می‌دادید؟

.....
.....

بعد از بحث و گفتگو با همکلاسی‌هایتان اقدامات ایمنی و پیشگیرانه را به ترتیب اهمیت برای این حادثه بنویسید.

.....
.....
.....

فعالیت

اگر در زندگیتان حادثه دیگری با آن مواجه شده‌اید را در کلاس بازگو نمایید و به کمک همکلاسی‌هایتان مهمترین اقدامات ایمنی و پیشگیرانه را در ذیل بنویسید.

حادثه = رویداد غیر مترقبه آسیب‌زا

انواع حادثه

الف) حوادث طبیعی: در ارتباط با طبیعت بوده و انسان به‌طور مستقیم نقشی در وقوع آن ندارد که شامل زلزله، سیل، طوفان، گردباد و... می‌باشد. با توجه به تنوع اقلیمی و موقعیت جغرافیایی، کشور ما در معرض بسیاری از حوادث طبیعی قرار دارد.

ب) حوادث غیر طبیعی: در اثر عملکرد نادرست انسان در طبیعت حادث می‌شود. مانند آتش‌سوزی، انفجارات، حوادث حمل و نقل، حوادث صنعتی، هسته‌ای، شیمیایی و ...

بیشتر بدانید

معمولاً نسبت به وقوع حوادث دو دیدگاه وجود دارد :

الف) نگرش سرنوشت‌گرایی : مربوط به افرادی است که باور دارند اتفاقات در سرنوشت انسان قبلاً تعیین شده است. این نگرش اغلب منجر به پذیرش وقایع می‌گردد و اینکه اتفاقات به‌طور واضح ناشی از بخت بد یا خواست غیر قابل تغییر می‌باشد و لذا از تلاش‌های پیشگیرانه ممانعت می‌کنند.

ب) نگرش قابل پیشگیرانه : مربوط به افرادی است که حوادث را قابل مطالعه و قابل پیش‌بینی دانسته و بر این باورند که دانش و تجربیات به‌دست آمده به‌ویژه در جنبه‌های ایمنی محیطی می‌تواند در پیشگیری آسیب‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

در دیدگاه اسلام علاوه بر تسلیم بر قضا و قدر الهی و استفاده از یافته‌ها و تجربیات بشری به تأثیر عواملی چون رعایت احتیاط، صدقه، دعا، انجام واجبات و ترک محرّمات، رزق حلال، زکات و... در دفع بلا و حوادث زندگی انسان‌ها تأکید شده است.

هرکس جان یک انسان را نجات دهد یک جامعه را نجات داده است.

سوره مائده آیه ۳۲

فعالیت

نقشه‌ای از محیط زندگی خود (خانه، مدرسه، ناحیه و شهر) بر روی برگه جداگانه رسم نموده و بعد از مشخص نمودن نقاط حادثه‌خیز (طبیعی و غیرطبیعی) جدول زیر را تکمیل نمایید.

ردیف	محیط	حادثه	مهم‌ترین آثار حادثه	اقدام ایمنی و پیشگیری	مسئول اقدام	سازمان امدادی، امنیتی مربوطه
۱	خانه					
۲	مدرسه					
۳	ناحیه					
۴	شهر					

در آتش سوزی اول مهار بعد اطفاء

موقعیت: فردی خانه‌اش دچار حریق شده و هیچ امکانات اطفاء و مهار آتش را در دسترس ندارد. حادثه دیده و دیگران باید بنشینند و نگاه کنند خانه یا زندگی و امکانات داخل آن و یا حتی فرزندان آنها در آتش می‌سوزند... با توجه به موقعیت بالا اگر شما یا سایر اعضای خانواده شاهد حریق از نزدیک بوده‌اید ضمن تصور آن موقعیت به سؤالات زیر پاسخ دهید. آثار سوء ناشی از حریق را بیان کنید.

.....
.....

علل حریق را بررسی کرده و گزارش کنید:

.....
.....

جهت جلوگیری از حریق چه اقداماتی می‌بایست انجام می‌شد؟

.....
.....

اهمیت ایمنی و پیشگیری

هر روز در رسانه‌های رسمی خبری از وقوع حادثه‌ای در اطرافمان می‌شنویم یا می‌بینیم. در اکثر موارد علل واقعی این اتفاقات بی‌احتیاطی و بی‌اطلاعی است. برای رفع این مسئله مهم در بسیاری از

کشورهای جهان به ویژه کشورمان برای پیشگیری از وقوع حوادث و خسارت‌های آن قوانین ایمنی را مصوب و به اجرا گذارده‌اند. به موجب این قوانین سازمان‌های مختلفی در کشورمان (سازمان هلال احمر، سازمان آتش‌نشانی، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران و...) تشکیل شده است. از آنجایی که در وقوع سوانح مدیریت متمرکز و واحد دولتی به تنهایی پاسخگویی و واکنش اضطراری بهینه و کارآمد نمی‌باشد لذا به منظور افزایش ایمنی به همراه مشارکت مردم، اصل آموزش، بالا بردن آگاهی‌های علمی و مهارت در به کار بردن این آگاهی‌ها در زندگی امری ضروری است و تلفات و آسیب‌ها به میزان چشمگیری کاهش می‌یابد.

ایمنی و پیشگیری

مجموعه فعالیت‌ها و تدابیری که با بکارگیری به موقع و مؤثر آنها از وقوع حوادث و صدمه جانی و مالی در زندگی جلوگیری نماید.

دو نعمت است که قدرشان شناخته نمی‌شود. امنیت و سلامت

پیامبر اسلام(ص)

روایت

من و ۳ نفر از دوستانم بعد از امتحانات نوبت دوم به اردوی سیاحتی ورزشی که گروه فرهنگی تربیتی منطقه برگزار کرده بود شرکت کردیم. ساعت ۸ صبح در اتوبوس به طرف اردوگاه که خارج از شهر بود، حرکت کرد و ظهر به اردوگاه رسیدیم. در چادرهایی که در فضای باز برپا شده بود مستقر شدیم. پس از ادای نماز، ناهار در چادرها توزیع شد. وقتی قابلمه غذا را دوستم داخل سفره گذاشت بلو و گوشت بود. من نگاهی به آن کردم و گفتم میل ندارم. دوستم گفت: علی بخور خوشمزه است. نمی‌دانم چرا به نظرم غذا مشکوک بود. کمی نان و ماست خوردم و بعد از صرف غذا دراز کشیده و کم‌کم چشم‌هایم گرم شد و خوابم برد که ناگهان با تکانی بیدار شدم دیدم دوستم با سرعت به طرف در چادر می‌رود. بلند شدم از دیگر بچه‌ها خبری نبود. آمدم بیرون چادر دیدم که دانش‌آموزان هر کدام آفتابه به دست به طرف دستشویی می‌دوند. آن روز بعد از ظهر تعداد ۷۰ سرم وصل شد و من و سه نفر دیگر که آنها هم آن غذا را نخورده بودند جان سالم به در بردیم. هر سه روز از اردو تفریحی تبدیل شد به اردوی مراقبت‌های ویژه.

نوع و علل حادثه روایت و اقدام‌های پیشگیرانه آن را پس از گفتگو با گروه همکلاسی خود جمع‌بندی نموده و به کلاس ارائه دهید.

سلامتی از باارزش‌ترین نعمت‌های خداوندی است. تأمین، حفظ و ارتقا سلامت جامعه رسالت همه‌ی حکومت‌ها و شرط اولیه‌ی آن مشارکت افراد جامعه است. شناخت عواملی که سلامت فرد و جامعه را تهدید می‌کند اولین قدم در جهت حفاظت از سلامت انسان‌هاست. با توجه به شناخت حالات روحی و سوخت و ساز بدن خود می‌توانیم مواد خوراکی سالم، مفید و مناسب را انتخاب و از خوردن لذت ببریم.

توجه: انسان‌ها در رویارویی با حوادث واکنش‌هایی از خود بروز می‌دهند که می‌توان گفت:

۱- افراد دچار ترس و وحشت شدیدی می‌شوند.

۲- افراد بهت‌زده شده و گیج و درمانده می‌شوند.

۳- قدرت انجام کاری را ندارند.

آیا می‌توانید به موارد دیگری اشاره کنید.

.....

.....
بهداشت روانی: حالتی از آرامش و امنیت درونی است که در آن فرد با توکل به خدا ضمن بازشناسی توانائی‌هایش با محدودیت‌ها و مشکلات زندگی سازگار شود و به عنوان عضوی مفید از جامعه با دیگران همکاری داشته باشد.

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد

اقدامات ایمنی و پیشگیرانه قبل از حوادث مختلف متناسب با شرایط و موقعیتی می‌باشد که انسان با آن مواجه می‌گردد. لذا آگاهی، توجه و رعایت موارد توصیه شده در نواحی و محیط‌های دور از

خطر برای سلامت زندگی افراد ضروری است. بنابراین برای پاسخگویی به دو سؤال اساسی «قبل از وقوع حادثه چه چیزی را باید بدانیم» و «چه کارهایی را باید انجام دهیم» توصیه‌هایی در ادامه آمده است، فکر کنید و چنانچه نکاتی را که لازم می‌دانید در جای خالی بنویسید و برای به کار بردن آنها در زندگی برنامه‌ریزی نمایید.

تصادفات جاده‌ای

- انجام بازدید فنی و اطمینان از سالم بودن خودرو قبل از حرکت ضروری است.
- کمربند ایمنی برای تمامی سرنشینان خودرو ضروری است.
- در هنگام خستگی بلافاصله استراحت کنید و رانندگی نکنید.
- مقررات راهنمایی و رانندگی در طول مسیر رفت و برگشت رعایت گردد.

● در زمان مصرف داروهای خواب‌آور از رانندگی پرهیز کنید.

..... ●

..... ●

غرق شدگی

● توجه به تابلوهای هشداردهنده در نزدیکی دریا، دریاچه و رودخانه‌ها

● به هیچ وجه تنها و در محیط‌هایی که غریق نجات حضور ندارد شنا نکنید.

● از شیرجه زدن در آب‌های غیرایمن و کم عمق خودداری کنید.

● توانایی خود را در امر شنا کردن بیش از حد در نظر نگیرید (یک سوم قربانیان غرق شدگی با فن

شنا به طور کامل آشنا بوده‌اند.)

..... ●

..... ●

سیلاب

● از ساختن خانه در بسترهای سیل خیز و حریم رودخانه پرهیزید؛

● وسایل برقی و گازسوز در معرض سیل قرار دارند آنها را در جایی بالاتر از سطح موجود قرار

دهید؛

● برای جلوگیری از هجوم آب سیل به داخل خانه در مسیر آن سد (دیوار سیل بند...) بسازید.

..... ●

..... ●

آلودگی هوا و گردوغبار

- استفاده از وسایل نقلیه عمومی؛
- استفاده از دوچرخه و پیاده روی به خصوص مسافت‌های کوتاه؛
- خارج کردن صنایع آلاینده از محدوده شهری؛
- خودداری از قطع بی رویه درختان؛
-
-

خشکسالی و کم آبی

- استفاده مناسب از منابع آب و اصلاح الگوی مصرف؛
- توسعه روش‌های نوین آبیاری به جای روش‌های سنتی؛

● استفاده از روش‌های ذخیره سازی آب باران برای استفاده در مواقع لازم؛

● بیمه خشکسالی؛

..... ●

..... ●

اولین اشتباه = آخرین اشتباه

آتش سوزی

● از نگهداری مواد آتش‌زا و تهیه و ساخت وسایل آتش‌بازی خودداری کنید؛

● مواد آتش‌زا و انفجاری را حتی به مقدار بسیار کم در جیب لباس و کیف خود حمل نکنید؛

● از پرتاب مواد آتش‌زا مانند فشفشه و... بر روی درخت‌ها، بام‌های منازل که از عوامل عمده بروز

آتش‌سوزی است، خودداری کنید؛

● عبور ندادن سیم‌های لوازم برقی از زیر فرش‌ها و موکت‌ها.

..... ●

..... ●

صاعقه

● در ساختمان‌های بلند برق‌گیر نصب کنید.

- در ارتفاعات، بالای تپه، روی مراتع و سواحل وسایل فلزی همراه خود را بپوشانید.
- از قرار گرفتن در مجاورت درختان بلند و تنها در فضای باز، و ارتفاعات خودداری کنید.
-
-

توفان

- شیشه‌های بزرگ را با نوار چسب و یا تخته‌های محکم محافظت کنید؛
- خطر شن روان در مناطق کویری را با کاشتن و پرورش گیاهان خاص کم کنید؛
- شاخه‌های خشک، و اضافی درختان را هرس کنید تا از سقوط آن جلوگیری شود.
-
-

زمین لغزش

● ساختمان ها را نزدیک شیب های تند، لبه های کوه، راه های آب یا سیلاب یا نزدیک دره های فرسایشی نسازید؛

● سطوح شیب دار نزدیک به منزل خود را درختکاری نمایید؛

● برای جلوگیری از نشست گاز و آب، لوله های قابل انعطاف مناسب و مقاوم به کار ببرید؛

●

●

نشست گاز (مرگ خاموش)

● برای نصب وسایل گازسوز از متخصص مربوطه استفاده شود.

- وسایل گازسوز باید از لوله‌های گاز استاندارد و دودکش مستقل و مجهز به کلاهک باشند.
- در زمان استفاده از وسایل گازسوز مسیر برای هوای تازه به محیط باز گذاشته شود تا جایگزین اکسیژن سوخته شده شود.

-
-

آتش فشان

- اگر در نزدیکی یک آتش فشان فعال زندگی می‌کنید خود را برای تخلیه فوری و در واقع ضروری آماده کنید و همیشه محافظ صورت در اختیار داشته باشید؛
- به ازای هر یک از اعضای خانواده یک جفت عینک ایمنی و ماسک تنفسی یکبار مصرف تهیه کنید.

-
-

زکات فراموش نشود زیرا بلا را حذف می‌کند
بحارالانوار ج ۹۳ ص ۲۰

توصیه های کلی

- ۱- همیشه برای مقابله با حادثه آماده باشید.
- ۲- کیف کمک‌های اولیه را در (منزل، مدرسه و...) داشته باشید.

- ۳- در مانور آمادگی‌های ایمنی و پیشگیری و دوره‌های آموزشی آن شرکت کنید.
- ۴- مسیرهای خروج اضطراری و نقاط امن را مشخص کنید.
- ۵- فرهنگ ایمنی در جامعه را گسترش دهید.
- ۶- از مزایا و خدمات بیمه استفاده نمایید.

تحقیق کنید:

دانش‌آموزان عزیز متناسب با شرایط محیط زندگی خود (خانه، مدرسه، ناحیه و شهر) با راهنمایی معلم یکی از موضوعات زیر را انتخاب نموده و در قالب فیلم یا عکس یا پرده‌نگار مستند و گزارش و به نمایش بگذارید.

موضوعات:

- جلوه‌های رعایت و یا عدم رعایت نکات ایمنی و پیشگیری از حوادث
- مصاحبه با افرادی که تجربه حوادث را داشته‌اند.
- مصاحبه با اعضای فعال حوزه امداد و نجات
- آثار سوء ناشی از حوادث